

IT-TIELET SENA

STORJA (OPTION)

HIN: Siegħa u nofs

Isem: _____

Klassi: _____

L-Ewwel Parti - Storja ta' Malta

A. Hares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet.

Sors A. La Vallette kien suldat kalm, kwiet, ċar fil-kliem tiegħu, kellu kontroll perfett tiegħu nnifsu u tan-nies ta' madwaru. . . . kien jirbah l-interess tan-nies permezz tal-kuraġġ kbir li kellu u bir-rispett li kien inissel.

1. Min kien La Vallette? _____ (1)
2. X'taħseb li għamel La Vallette meta l-ispiji qalulu li t-Torok kienu ser jattakkaw lil Malta?

_____ (2)
3. Tahseb li l-awtur ta' sors A qed jitkellem favur jew kontra La Vallette? Sib tliet kelmiet jew frażijiet dwar La Vallette li qed juża l-kittieb?

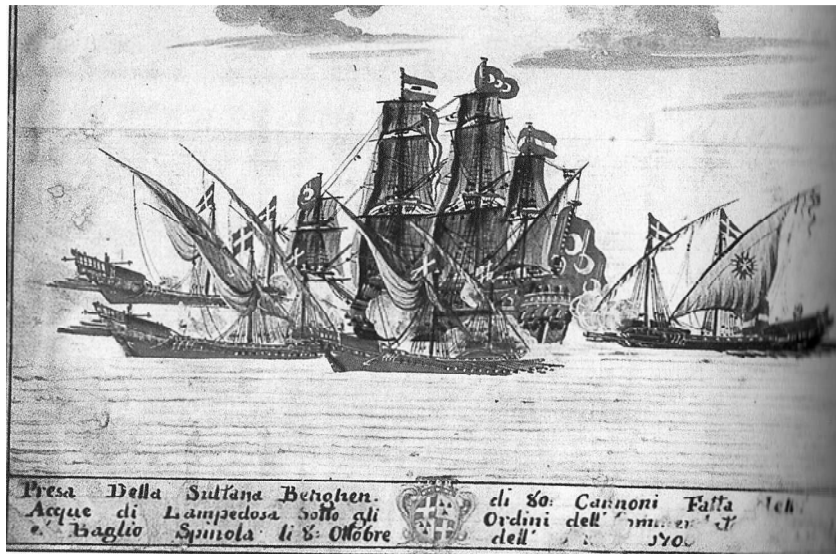
_____ (2)
4. Hares lejn sors B. Iddeskrivi l-hwejjeg u l-armatura li liebes La Vallette.
_____ (1)
5. X'għandu taht saqajh La Vallette? Lil min tirrappreżenta?

_____ (2)
6. Wara l-Assedju tal-1565 La Vallette u l-Ordni bdew il-bini ta' belt ġdida. Fuq liema għolja bdiet tinbena din il-belt u għal min issemmiet?

_____ (2)

(Total 10 marki)

B. Wieġeb il-mistoqsijiet fuq dan is-sors.

Sors Ċ. Pittura tas-seklu 18 li turi l-flotta tal-Ordni waqt ġlieda fuq il-baħar.

1. Ta' liema **żewġ** qawwiet huma x-xwieni li jidhru fil-pittura f'sors Ċ? Kif taf?

 _____ (1, 1)

2. Xi tfisser il-kelma 'flotta'? _____ (1)

3. X'kienet tissejjah l-industrija tal-piraterija li kienet importanti hafna għal Malta dak iż-żmien?

_____ (1)

4. Għaliex bosta Maltin kienu jmorru jahdmu fuq ix-xwieni tal-Ordni?

 _____ (2)

5. Semmi **żewġ** tipi ta' xogħol li l-Maltin kienu jsibu mal-flotta tal-Ordni.

_____ (2)

6. Fl-1571 il-flotta tal-Ordni hadet sehem f'battalja kbira fil-Mediterran. Kif inhi magħrufa din il-battalja?

_____ (2)

(Total 10 marki)

Ċ. Wieġeb il-mistoqsijiet fuq dan is-sors.

Sors D. “Nhar il-Hadd 2 ta’ Settembru 1798, wara nofsinhar, telaq minn Birkirkara għall-Imdina fuq biċċa xogħol. Fit-triq sema’ xi sparar ’l hawn u ’l hemm mill-Imdina. Malli wasal fuq is-Saqqajja (qrib ir-Rabat) qalulu li l-Maltin kienu qegħdin jgħduha kontra l-Franċiżi. Bla telf ta’ żmien reġa’ niżel lura. Waqaf f’H’Attard biex jgħidilhom jippreparaw l-armi li kellhom u baqa’ sejjer lejn Birkirkara. Kien riesaq il-lejl għmielu. Hawn ukoll hejja n-nies għat-taqbid. Borg (Ċensu Braret) malajr għabar ... armata żgħira. Hu hataf f’idejh il-batterija li kien hemm f’San Ġiljan, u garr nofs kartell porvli u wara ha f’idejh dik ta’ San Ġorġ... B’kollox akkwista 29 biċċa tan-nar.”

(Zammit, W. L. ‘Il-Mexxejja Maltin tal-Kungress Malti fl-1799-1800’. Klabb Kotba Maltin pp. 22-23)

1. Is-sors iġhid li *fit-triq sema’ xi sparar ’l hawn u ’l hemm mill-Imdina*. X’kien qiegħed isehh dak il-ħin?
_____ (1)
2. Għaliex il-Maltin irvellaw kontra t-tmexxija Franċiża?
_____ (1)
3. Fis-silta tissemma l-kelma ‘batterija’. Xi tfisser?
_____ (1)
4. Min kien imexxi lil Malta qabel il-wasla tal-Franċiżi? _____ (1)
5. Wara li qrajt din is-silta, x’tip ta’ bniedem taħseb li kien Braret?
_____ (1)
6. Spjega kif kienet is-sitwazzjoni f’Malta fi żmien l-Imblokk kontra l-Franċiżi.

_____ (2)
7. Spjega għaliex il-Franċiżi ċedew fl-1800.

_____ (3)

(Total 10 marki)

It-Tieni Parti - Storja tal-Ewropa

E. Hares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet.

Sors E

“In Italy, during Leonardo’s time, there were many brilliant painters, architects, sculptors, writers and scientists. The period is known as ‘The Renaissance’, meaning ‘re-birth’, and it indicates the rebirth or revival of interest in classical art and literature. Men began again to copy the styles of ancient Rome and Greece.”

(adapted Jones, J. *The Early Modern World 1450-1700*, Macmillan Education Ltd. 1992)

Sors F

1. Minn Sors E, spjega xi tfisser il-kelma Rinaxximent.
_____ (1)
2. F'liema pajjiż fl-Ewropa beda r-Rinaxximent?
_____ (1)
3. Semmi **erba'** oqsma li għamlu żvilupp u mxew 'il quddiem fi żmien ir-Rinaxximent.

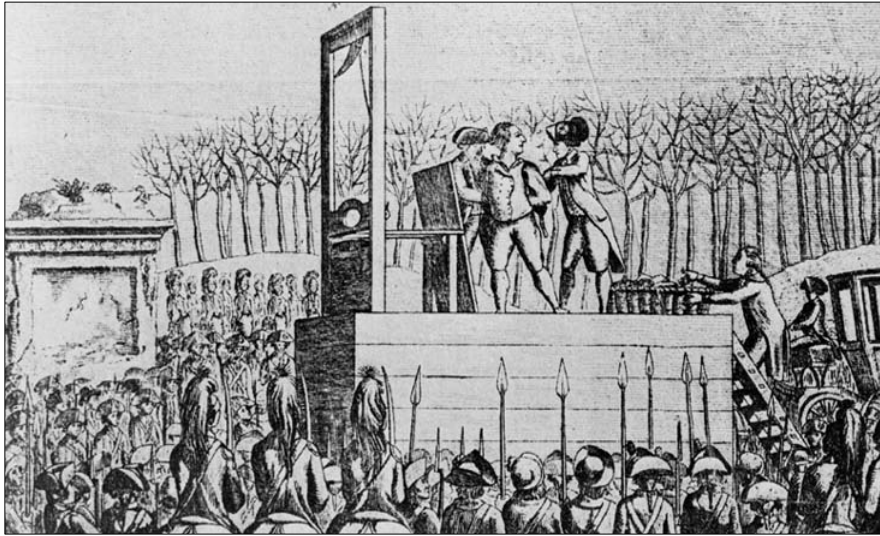
_____ (2)
4. Semmi **zewġt** ibliet fejn għadna naraw hafna opri tal-arti ta' żmien ir-Rinaxximent.

_____ (2)
5. Spjega x'qiegħed jġgri fl-istampa li tidher f'sors F?
_____ (1)
6. Din is-sistema nbdiel minn (Cortes, Dante, Gutenberg, Caravaggio). (1)
7. Kif kienu jsiru l-kotba qabel ma kienet invvintata din is-sistema?

_____ (1)
8. X'effett kellha din l-invenzjoni fuq in-nies ta' dak iż-żmien?
_____ (1)

(Total 10 marki)

F. Hares lejn is-sors u wieġeb il-mistoqsijiet.

Sors G: Il-qtil tar-re ta' Franza.

1. F'liema sena sehhiet ir-Rivoluzzjoni Franciża ġewwa Franza? Aghzel id-data t-tajba billi tagħmel sing taħtha (1889, 1800, 1789, 1798). (1)
2. Semmi **żewġ** kawżi li wasslu għar-Rivoluzzjoni Franciża.
 - (i) _____
 - (ii) _____ (2)
3. Meta bdiet ir-Rivoluzzjoni ġewwa Pariġi fl-14 ta' Lulju, il-poplu ta' Pariġi attakka ħabs. X'kien jismu dan il-ħabs u għala kien attakkat?

_____ (2)
4. Xi ġralhom il-Knisja Kattolika u n-nobbli fi Franza waqt ir-Rivoluzzjoni?

_____ (1)
5. Fl-istampa qegħdin naraw il-qtil tar-re ta' Franza.
 - a. X'kien jismu dan ir-re? _____ (1)
 - b. B'liema makkinarju ġie maqtul? _____ (1)
6. X'forma ta' gvern twaqqfet fi Franza wara li tnehhiet il-monarkija?

_____ (1)
7. Wara dan kollu, Franza għaddiet f'idejn ġeneral tal-armata Franciża. Dan ir-raġel baqa' msemmi fl-istorja bħala mexxej kbir. Min kien?

_____ (1)

(Total 10 marki)

G. Hares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet.

Sors H

The extraordinary actions and adventures of these men... leave us in admiration of the bold and heroic qualities [which are part of] the Spanish character which led that nation to so high a pitch of power and glory, and which are still [visible] in the great mass of that gallant people by those who have an opportunity of judging them rightly.

(Washington Irving, *The life and voyages of Christopher Columbus to which are added those of his companions* (New York, 1860; 3 vols.), vol. 3, introduction, p. xv.)

Sors I

The cause of killing and destroying such an infinite number of souls by the Christians [i.e., Conquistadores] has been simply that their whole end was to acquire gold and riches in the shortest time so that they might rise to [grand] positions out of all proportion to their wealth: in a word, the cause of such ills has been their... ambition and [desire]....

(Bartolomé de las Casas, *Brevísima relación de la destrucción de las Indias*, 1945)

1. Tahseb li dawn is-sorsi huma sorsi primarji jew sorsi sekondarji? Ghid għaliex.

_____ (2)

2. Minn liema pajjiż kienu dawn il-Conquistadores? _____ (1)

3. Min skopra l-Amerika fl-1492? _____ (1)

4. a. Tahseb li l-awtur ta' sors H qed jitkellem favur jew kontra l-Conquistadores? _____ (1)

b. Sib kliem mis-sors li juri dan. _____ (1)

5. a. Tahseb li l-awtur ta' sors I qed jitkellem favur jew kontra l-Conquistadores? _____ (1)

b. Sib kliem mis-sors li juri dan. _____ (1)

6. Semmi **żewġ** pajjizi li ntrebhu mill-Conquistadores. _____ (2)

(Total 10 marki)

